

مشتومرہ ناوڤوئیه کانی شیعه له سەر 'به تاوانناساندنی په یوه ندی له گه ل' ئیسرائیل'

28-05-2022

نووسه ره کان

د. یاسین ته ها

کورته : یاسای به تاوانناساندنی ئاسایکردنه وهی په یوه ندی نیوان عیراق و ئیسرائیل

پاش زیاتر له چوار مانگ له سویندخواردنې نه دمانې په رله مان و حوت مانگیش له نه جامدانی هه لېژاردنی پېشوخته، روژی 26-ی یاری 2022 دووگه لې تېپه پاندنی یاسایه ک له په رله مانې عیراق دهرکهوت؛ "یاسای به تاوانساندنی ناساییکردنه و هې په یوه ندی له گه ل ئیسرائیل"، به نام یاساکه زیاتر دروشم نامیزه و سه بارت کیشمه کی گریمانه ییه. نه مه له کاتیکدایه که له سایه 150 ملیار دؤلار داهاتی خه ملینراوی نه مسال (2022)، هیشتا عیراق یاسای بودجه ی نییه و به 12/1-ی خه رچی سالی رابردوو بارودؤخ ده گوزهرینیت و حکومه ته که ی کاربه ریکه ری روژانه یه!

یاساکه که 26-ی تایار تېپه ریندرا، په کده نگیه کی روا له تپانه ی له نیو په رله مان دروستکرد، به و پییه ی "به کوی دنگ" په سند کرا، به نام له ورده کاریه که یدا هه لگری کیشمه کیشکی دوو جه مسره که ی شیعیه و جگه له لیکه و ته دهره کیه کانی، له ناوخؤدا و له پاش تېپه پاندنیسی هه ر جیگه ی مشتومر و دهمه قالییه. سهر و فراکسیونه که ی که خاوه ن پرؤژه که ن، مه به ستیان بوو له دوا ی زنجیره یه ک بن هیوا یی له په رله مان و پروسه ی سیاسی، نه ویش سه ره پای یه کم بوونیان له هه لېژاردنی تشرینی 2021، ده یانویست لانیکم ده سته که و تیک به ده سته یین که بالاده ستیان له نیو په رله مان بسه لمینیت، هه روه ها رکابه ر و دوست و نه یاره کانیشیان ناچار بکن دوا یان بکه ون. رکابه ره شیعیه کانیش که ملیان بو شه پوله که دا، هه ولی زوریان دا له ریکه ی نوینه ره کانیه و هه له لیژنه ی یاسای و له نیو په رله مانیش، به قورسکردن و تووندکردنی به نده کانی یاساکه، نمونه ی ئیرانی له عیراق کوی بکن و به دروستکردنی له مپه ر و کوسی زور بو کاری کومپانیا بیانییه کان له عیراق، به پاساوی "هاوکاریکردنی زایونیزم" هینده ی دیکه عیراق به ره و کوشی ئیران پال بنین و له کومه لنگه ی نیوده و له تی دایبیرن.

تېپه پاندنی یاساکه وه ک پرؤژه به کی سه ره خو بن پېشینیه به له ناوچه که و ته نانه ت سه ددام حوسینیش که به رده وام کاری له سه ر دژایه تی ئیسرائیل دهرکرد وه ک یاسایه کی سه ره خو نه یکردوه، له نیوه پوکدا شتیکی زور جیاوازتری تیدا نییه له و برکه و ماددانه ی له ناو ده که کانی یاسای عیراق دا هه ن. ره نکه قوتارکردنیسی له خواست و ده ست داگرتنی هیزه پرو ئیرانییه کانی نیو په رله مان و لیژنه ی یاسای، دهرچوون بیت به که مترین لیکه و ته و کاریگه ری له سه ر عیراق.

له پاش کونگره که ی هه ولیز، که هه ندیک که سایه تی سونه له سالی رابردوو کردیان، مه سه له ی په یوه ندی له گه ل ئیسرائیل کراوه ته تایتلیکی گه و ره له سیاسیته عیراقی و له پاش هیزشه مووشه کیه کانی ئیرانیس بو سه ر هه ولیز و بانگه شه کردنی هه بوونی بنکه ی سیخوری ئیسرائیلی له و، جاریکی دیکه ئیسرائیل بووه به هیزترین غایی ناماده ی نیو که یین و به یینی دابه شبوونی هیزه سیاسییه عیراقیه کان.

بالیوزی تاران له به غدا پیروزیایی و ده ستخوشی بو دهرچوواندنی یاساکه دهربری، نه مریکیه کانیش له سه ر ناستی وه زاره تی دهره وه رتیا ن کردوه و لئی هاتنه دنگ، به نام نه مه ریکه ی نه گرتوه له هیزه نهرم و باله میدیاییه کانی شیعیه وه لائی که گله یی و گازنده و ره خنه ی زور له ده که په سندکراوه که ی یاساکه بگرن به پاساوی نه وه ی "درز و که لینی زوری تیدایه"، هه ندیکیشیان باس له وه ده که ن یاساکه ری خوشده کات بو ناساییکردنه وه ی په یوه ندی له گه ل ئیسرائیل به پاساوی نه وه ی له برکه یه کیدا ریگه ده دات به سه ردانی ئایینیانه ی شوینه پیروژه کانی فه له ستین نه گه ر خاوه نه که ی مؤله ت له وه زاره تی ناوخوی عیراق وه ربرگریت. شتیکی روونیش سه ردانی قودس پووستی به وه رگرتنی فیزای ئیسرائیل و له سه رجه م ناوچه کانی نه قسا و خلیل و به ییت له حم و ناوچه پیروژه کانی دیکه فه له ستینیش په یوه ندیکردن له گه ل ئیسرائیلییه کان و تیکه لبوونیان زور ناسانه، چونکه به شیکن له "خاک داگیرکراو" یان له نیو "هیلی سه وزدان" که به شیکه له ده و له تی ئیسرائیل.

هه ندیک له شیعیه وه لائییه کان زیاتر دهرؤن و بانگه شه ی نه وه ده که ن، به پیچه وانه ی ناوونیشانه که یه وه، نه م یاسایه ی که به ناوی "به تاوانساندن" دهرکراوه، بو کوشتنی مادده ی 201-ی یاسای سزادانی عیراقی سالی 1969 یه که سزای له سیداره دانی داناوه بو نه وانه ی "په یوه ندیه کانیا ن له گه ل ئیسرائیل ناسای ده که نه وه." چونکه له م یاسا نویه دا هاتوه "کار به هیچ ده قیکی دیکه ناوک له گه ل نه م یاسایه ناکریت." به م شیوه یه سزا کونه که هه لده وه شینته وه.

هه روه ها، هه ندیک له شیعیه وه لائییه کان پیان وایه، یاساکه خواستی "کورده دوسته کانی ئیسرائیل" و سوننه کانی "هاوپه یمانی سیاده" ی له به رچا و گرتوه به هه لگرتنی سزای قورس و دوورخستنه وه ی کومپانیا بیانی و وه به ره ینه "زایونییه کان" له لپیچینه وه، به نام سه درییه کان شاگه شکن به وه ی له هه نگاویکی بن پېشینیه دا له ناوچه که، له سه ر ده ستی نه وان عیراق له نه گه ر و نا نه گه ری "ناساییکردنه وه ی په یوه ندی له گه ل ئیسرائیل" زرگار کرا، پاش نه وه ی به سه ره رشتی نه مریکا شه پوله که ی گه یشته ئیمارات، به حره یین و ناوبه ناویش باسی خواستی محمه د بن سه لمان له وباره به وه دهرکرت.

په یوه ندی له گه ل ئیسرائیل یه کیک نییه له کیش هه نووکه ییه کانی عیراق، چاره سه ره کانی رووبه روو بوونه و هشی وه ک له یاساکه دا هاتوه له گه ل هه ندیک په رهنسی پی نویی جیهانیدا ناینته وه، جیبه جیکردنیسی پووستی به چه پوکیکی دیکتاتورانه یه که له پاش که وتنی سه ددام بو هیچ هیژیکی عیراقی به ته وای نه هاتوه ته دی، له به ر نه مه ش باوه ریکی زال هه یه که چاره نووسی له و 60 هه زار یاسا عیراقیه به رکاره باشت نابت که به نیوه چلی جیبه جیده کرین و له سه ر هاوکیشی هیز و کاریگه ری کارتیکه ریبه سیاسییه کان ده وه ستی. نه گه ر به گویره ی بریار و یاساش بووایه ده بوو نیستا هیچ هیژیکی بیانی له عیراقدا نه مینیت، چونکه له ده سته یکی 2020، بریاری دهرکردنی نه وه هیژانه له په رله مان عیراقدا دهرکرا و هادی عامری، له سه ر ته رمی نه بو مه هدی، به لپیندا "توله ی نه وان دهرکردنی دوا هیزی بیانی بیت".

دوای 1948 که لەشکری عێراق کەشایهوه له (جنین)ی فهلهستین، عێراق هێشتا لهپرووی تیۆرییهوه هەر له شهپدایه لهگهڵ ئیسرائیل و نهبووه ته بهشیک له "به ره ی ئاشتی عه ره بی"، به لام ئیسرائیل که هه لمه تیکی گه وره ی "په یوه ندییه گشتیه کان" له پینگه ی سۆشیال میدیایه به ره و ولاتانی عه ره بی به پۆوه ده بات و په یجی تایبه تی هه به بو عێراق، هه ره ها کیشمه کیشه ئایدیۆلۆژییه کان شیعیه، هیزه عێراقیه شیعیه کان خستوه ته گومان و دلهراوکیه کی گه وره، ئەم یاسایه ش گوزارشته له به شی زۆری ئەو خه یالکردن و مملانی گریمانه کراوانه ی که به گویره ی ئەده بیاتی سیاسی شیعیه له نیوان به ره ی "موقاومه" و به ره ی "زایۆنیزمدا" ده گوزهریت، له مه شدا شیعیه ئیرانییه کان و سه دریش که خۆی به عێراقچی ده زانی، هه ر خاوه ن به ک دیدگای هاوبه شن له گه ل جیاوازی له ورده کاری و چۆنیه تی به رپۆه بردنی مملانییه که و، له سه ر سه رکردایه تیکردنی شی له رکابه رییه کی توونددان.

* یاسین ته ها، شاره زای کاروباری عێراقه و ئەم وتاره ی به تایبه ت بو ناوه ندی لیکۆلینه وه ی رووداو نووسیوه.